

Vergaderjaar 2012–2013

29 407

Vrij verkeer werknemers uit de nieuwe EU lidstaten

Nr. 154

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR WONEN EN RIJKSDIENST

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 januari 2013

In het debat van 24 oktober 2012 (Handelingen II 2012/13, nr. 14, item 9, blz. 51–63) heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd uw Kamer te informeren over de voortgang van de aanpak van voldoende huisvesting voor EU-arbeidsmigranten. In deze brief doe ik deze toezegging gestand. Conform de toezegging ga ik ook in op de registratie in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) en het register niet-ingezetenen (RNI). Dat doe ik mede namens de minister van BZK, die verantwoordelijk is voor GBA en RNI.

Hieronder sta ik eerst stil bij de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen. Vervolgens ga ik – conform het verzoek van uw Kamer – zo concreet mogelijk in op de voortgang in de 9 regio's. In de daarop volgende paragrafen sta ik stil bij kennis- en ervaringsuitwisseling en bij mogelijke belemmeringen in wet- en regelgeving. Tot slot ga ik in op GBA en RNI.

1. Verantwoordelijkheden

In het Regeerakkoord is vastgelegd dat het project EU-arbeidsmigranten met kracht wordt voortgezet. Dit is nodig omdat er nog steeds sprake is van een tekort aan adequate huisvesting voor arbeidsmigranten die daar tijdelijk gebruik van willen maken. Zij vallen nog te vaak in handen van huishouders en uitbuiters. Dat heeft overbewing en overlast in woonwijken of op recreatieparken tot gevolg. Om dit tegen te gaan is een aanpak nodig waarbij de verantwoordelijkheden voor de huisvesting van arbeidsmigranten die hier tijdelijk verblijven duidelijk is en dat – evenzeer als voor andere bewoners – de huisvesting voldoet aan wet- en regelgeving. Overigens merk ik op dat arbeidsmigranten als het om huisvesting geen andere toegang tot de woningmarkt hebben als niet arbeidsmigranten, maar dat samenwerking tussen partijen nodig is om overlast, uitbuiting en daarmee verloedering van buurten tegen te gaan.

Er zijn verschillende, wederzijds van elkaar afhankelijke, partijen nodig om tot een gepaster aanbod te komen. Het begint met de werkgevers. Zij halen arbeidsmigranten voor tijdelijk werk naar Nederland en zijn moreel verantwoordelijk hen te ondersteunen bij het vinden van passende huisvesting. Werkgevers hebben ook het best zicht op de behoefte aan de hoeveelheid plekken, voor nu en voor de komende jaren. Gemeenten zijn de regievoerders rondom huisvesting en het bevorderen van de leefbaarheid van wijken. Commerciële huisvesters en corporaties zijn de partijen die de huisvesting kunnen realiseren. De tijdelijke commissie «Lessen uit recente arbeidsmigratie» heeft geconstateerd dat deze partijen elkaar teveel de bal toespelen, waardoor er de afgelopen jaren onvoldoende huisvesting voor tijdelijke arbeidsmigranten is gebouwd. Als minister heb ik op dit terrein geen bevoegdheden of verantwoordelijkheden. Net als mijn ambtsvoorgangers neem ik wel de regierol op me, waar uw Kamer om heeft gevraagd. Ik benadruk dat ik daarbij de verantwoordelijkheden van gemeenten, maar ook van verhuurders en werkgevers niet overneem. In tegendeel: ik spreek hen aan op het nemen van hún (gezamenlijke) verantwoordelijkheden.

In de «Nationale Verklaring tijdelijke huisvesting EU-arbeidsmigranten» hebben koepelorganisaties de wederzijds afhankelijkheid erkend en inspanningen vastgelegd om hun leden in de regio's te steunen en te stimuleren om tot concrete afspraken te komen. In haar brief van 25 september 2012 (Kamerstuk nr. 29 407-150) heeft mijn ambtsvoorganger u geïnformeerd over de inspanningen van deze partijen. Ik ga kort op een paar nieuwe ontwikkelingen in:

- De VNG heeft zich gecommitteerd om in zoveel mogelijk regio's aanjaagteams van gemeenten, werkgevers en huisvesters in te stellen en om bestuurders in de regio aan te spreken op het nemen van hun verantwoordelijkheid. Dat is hard nodig, want er zijn nog steeds gemeenten die niet meewerken aan een evenwichtige verdeling over de regio.
- De sociale partners leggen de huisvestingsnormen vast in Cao's en in certificering. Daarnaast zorgen zij voor een vertrouwenwekkend systeem van handhaving van die normen (zelfreinigend vermogen). In de meeste regio's waren er aanvankelijk over en weer weinig contacten tussen werkgevers enerzijds en gemeenten en huisvesters anderzijds. Nu zijn erover het algemeen intensievere contacten. Op twee punten blijft de regionale input van werkgevers in veel regio's nog achter:
 - In de meeste regio's is nog geen input door werkgevers gegeven over de huidige en toekomstige vraag. Dat maakt het lastig om tot een goed regionaal beeld van de opgave te komen.
 - Huisvesters krijgen alleen financiering wanneer er waarborgen zijn voor afname van de huisvesting in de toekomst. Werkgevers kunnen die waarborgen geven, maar doen dat in de praktijk nog weinig, onder andere vanwege de economische situatie. Als deze patstelling niet wordt doorbroken, komt er geen financiering en dus geen realisatie.
- Uit de regio's zijn veel vragen van partijen (zowel corporaties zelf als anderen) gekomen over de duiding van de rol van corporaties bij de huisvesting van arbeidsmigranten. Ook het nieuwe regeerakkoord vormde een nieuwe factor in de discussie. Om die reden hebben Aedes en BZK een brochure opgesteld over de rol van woningcorporaties bij de huisvesting van arbeidsmigranten met daarbij zowel het regeerakkoord als de geldende (Europese) regelgeving als uitgangspunt. Binnen het kader van het Besluit Beheer Sociale Huursector (BBSH) kunnen corporaties, naast de reguliere huisvesting van arbeidsmigranten die hier langer blijven, een taak vervullen op het terrein van de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten.

2. Voortgang bestuurlijke afspraken per regio

Regio's en partners van de Nationale Verklaring vragen regelmatig «hoever moet een regio gaan met het maken van concrete afspraken?» De belangrijke ingrediënten om de opgave te vertalen naar concrete afspraken zijn:

1. *de regionale opgave bepalen*: het gaat hier om de benodigde uitbreiding van de voorraad tijdelijke huisvesting (vertaald in aantallen bedden), als vervanging van huisvesting die in het kader van de handhaving (op termijn) gesloten dient te worden of in verband met mogelijk groei of krimp van de vraag naar tijdelijke huisvesting in de toekomst.
2. *evenwichtige regionale verdeling van de huisvestingsopgave*: naast een evenwichtige verdeling over de regio speelt hier de vraag of locaties voor nieuwbouw of transformatie bestemmingsplantechnisch haalbaar zijn.
3. *Bindende afspraken over wie doet wat, tussen gemeenten, werkgevers en huisvesters*.
4. *Afspraken over het tempo van realisatie*: in welk tempo worden de projecten gerealiseerd, enerzijds rekening houdend met de ontwikkeling in de vraag (punt 1 hierboven) anderzijds rekening houdend met de beschikbaarheid van panden en locaties (punt 2 hierboven).

Op 4 februari aanstaande heb ik Bestuurlijk Overleg met de portefeuillehouders van de 9 regio's en met de ondertekenaars van de Nationale Verklaring. Sinds de ondertekening is er door partijen zowel op lokaal als op regionaal niveau gewerkt om tot meer en betere huisvesting voor arbeidsmigranten te komen. Het vertrouwen tussen partijen onderling is toegenomen, bepaalde dilemma's of knelpunten zijn aangepakt en uitgewerkt. Maar er liggen nog geen concrete afspraken en de regio's verschillen onderling sterk in aanpak en voortgang. Ik zal de partijen in de regio's daar nadrukkelijk op aanspreken. Ik wil met hen afspreken dat er uiterlijk begin juni dit jaar op deze 4 punten concrete afspraken liggen in elk van de 9 regio's. Onderstaand geef ik per regio de stand van zaken per eind december 2012 weer.

Haaglanden

1. Er is een onderzoeksrapport beschikbaar met aantallen arbeidsmigranten in het stadsgewest Haaglanden; Den Haag en Westland hebben inzicht in de benodigde aantallen extra plekken short stay;
2. De regio werkt van onderop: de inliggende gemeenten brengen in beeld hoeveel extra plekken short stay zij kunnen accommoderen.
3. Er zijn voor een aantal concrete projecten «wie-doet-wat» afspraken.
4. Er worden per locatie afspraken over fasering in de tijd gemaakt.

In Haaglanden wonen ca 45.000 arbeidsmigranten, grotendeels verdeeld over Den Haag en Westland. Voor een deel werken deze arbeidsmigranten in andere regio's (met name Duin- en Bollenstreek en in de haven van Rotterdam). Vooral in Den Haag zijn veel arbeidsmigranten gehuisvest in panden en/of op plekken waar dat niet mag. Er is dus alternatieve huisvesting nodig. Den Haag schat dat het gaat om 2000–3000 plekken. Voor de overige gemeenten bestaat nog geen inzicht in de benodigde aantallen extra plekken. Op basis van een extern onderzoek brengt de stadsregio deze opgave nu in beeld.

Er zijn concrete huisvestingsinitiatieven in Den Haag. Begin dit jaar wordt Labourhotel Laakhaven met 190 plekken geopend. En er zijn verder gevorderde plannen voor 360 plaatsen aan de Lozerlaan. Daarnaast is in Den Haag op veel plaatsen kamerbewoning in de bestaande woningvoorraad toegestaan. Dit beleid heeft inmiddels 10.000 kamers opgeleverd, onder

andere bedoeld voor arbeidsmigranten. Ook is er met de Haagse corporaties de afspraak gemaakt om 1500 plekken te realiseren. In Westland voert de gemeente overleg met de provincie over 9 locaties voor ca 2000 plekken. De provincie is sinds kort meer betrokken en denkt positief mee over grootschalige huisvestingsmogelijkheden voor tijdelijke arbeidsmigranten in het buitengebied. In de overige gemeenten (Pijnacker-Nootdorp, Delft, Midden-Delftland, Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar) is nu sprake van meer bewustwording en wil om extra plekken te creëren, waartoe diverse initiatieven worden ontplooid. Deze variëren van eerste visievorming op huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten (Rijswijk) tot het onderzoeken van concrete nieuwbouwmogelijkheden op lege plekken in de stad (Delft). Bij Leidschendam -Voorburg en Wassenaar is wel sprake van een toenemend bewustzijn, maar zijn nog geen concrete acties zichtbaar. Het aanjaagteam Haaglanden speelt een actieve rol in het motiveren en bijeenbrengen van partijen.

Noord- Limburg

1. Noord-Limburg heeft inzicht in de benodigde aantallen;
2. Er zijn geen afspraken over een verdeling over de regio, omdat dit relatief evenwichtig (wonen in de werkgemeente) tot stand komt.
3. Er zijn voor een aantal concrete projecten «wie-doet-wat» afspraken. Dit in een integrale aanpak, met een heldere projectstructuur waarbij vele partijen zich geëngageerd hebben.
4. Er zijn nog geen afspraken over de fasering in tijd.

In de tien gemeenten van Noord-Limburg zijn ongeveer 10.000 EU-arbeidsmigranten ingeschreven. Inclusief niet-ingeschrevenen gaat de regio uit van in totaal 20.000 arbeidsmigranten. Daarvoor zijn nog 3000 «bedden» nodig. Er lopen diverse initiatieven. Zo wordt er o.a. ingezet op kleinschalige nieuwbouw in kleine kernen om mensen te binden (krimp). Er loopt een initiatief om een gedeelte van een voormalig klooster dat in gebruik was als basisschool om te bouwen tot 11 studio's (Horst aan de Maas) en er is al een hotel gerealiseerd voor 100 arbeidsmigranten (Tienray). Er loopt een initiatief van OTTO Workforce (Platform31 experiment) met betrekking tot kleinschalige bouw om een wooncarrière op te bouwen (IQ-woningen), maar de voortgang stopt. In Peel en Maas loopt de uitbreiding van een camping. Het herbestemmen van het voormalige GGZ terrein St. Anna (Venray) vormt volgens een aantal betrokkenen een belangrijke sleutel in de regio (er zullen op termijn mogelijk 900 arbeidsmigranten en andere woonurgente gehuisvest kunnen worden) waarbij doorpakken door partijen gewenst is. Verder zet de regio in op het legaliseren van wonen op het erf als dat kan (ruim 600 locaties). Hiervoor is een apart project opgezet (Horst aan de Maas, Peel en Maas) om te komen tot het legaliseren van locaties in bestemmingsplannen. Ook het labourhotel (Venray), een initiatief van OTTO Workforce, is inmiddels een stap verder waarbij oplevering mogelijk eind 2013 kan plaatsvinden. Tot slot wordt een bemiddelingspunt ingericht om flexwonen direct bij de arbeidsmigrant te brengen (initiatief van corporatie Wonen Limburg). Dit heeft betrekking op heel Limburg. Gedeputeerde Staten van Limburg zijn hun rollen en verantwoordelijkheden rondom arbeidsmigranten concreter aan het benoemen. Op 7 januari 2013 is daartoe een focusforum belegd.

Stadsregio Eindhoven (SRE)

1. De regio werkt aan een inzicht in de benodigde aantallen.
2. Er zijn nog geen afspraken over een evenwichtige verdeling over de regio.

3. Er zijn alleen voor een aantal concrete projecten «wie-doet-wat» afspraken.
4. Er is afgesproken de opgave in jaarlijks te actualiseren tranches op te knippen.

De regio heeft op 28 juni 2012 de Regionale Verklaring voor SRE ondertekend. Daarin is voor nieuwe gevallen ingezet op scheiding van Baan en Bed. Agrarische werkgevers en uitzenders in de regio vinden dit te ver gaan en hebben om die reden deze regionale verklaring niet getekend. Zij pleiten voor maatwerk, waarbij huisvesting door de werkgever mogelijk moet blijven (al dan niet op het eigen erf). In de aanloop naar de Regioconferentie van 13-12-2012 is met ZLTO gesproken over mogelijke zelfregulering, waardoor de negatieve aspecten van een dubbele afhankelijkheid kunnen worden voorkomen. Ook met uitzenders is het overleg gaande om het doel (geen uitbuiting) en niet het middel (rigide scheiding Baan en Bed) voorop te stellen. Partijen zijn nu in goed en constructief overleg bezig aan de uitwerking. Intussen hebben de corporaties aangegeven graag hun verantwoordelijkheid voor de huisvesting te willen nemen.

De SRE-gemeenten zijn over het algemeen bereid hun handhavingsbeleid met huisvesters af te stemmen in het kader van de Bed-voor-Bed-regeling. De regio houdt rekening met vraagontwikkeling. De planning en realisatie van huisvesting is in tranches opgeknipt: jaarlijks aantallen afspreken, de voortschrijdende vraagontwikkeling voor korte (<3 jaar) en langere (3–5 jaar) termijn monitoren en de afspraken jaarlijks herijken. Het streven is om in april 2013 te komen tot de eerste tranche van concrete afspraken over hoeveel te realiseren bedden, waar, door wie en voor wanneer.

Regio Noord-Holland noord (NHN)

1. Subregio West-Friesland heeft inzicht in de benodigde aantallen; voor de andere regio's ontbreekt dit inzicht nog maar is wel e.e.a. in gang gezet.
2. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over een verdeling over de regio.
3. Er zijn nog geen «wie-doet-wat» afspraken gemaakt. Wel hebben gemeenten randvoorwaarden opgenomen voor het toetsen van nieuwe plannen.
4. Er zijn nog geen afspraken over de fasering in tijd.

In West-Friesland is de afgelopen 2 jaar veel bereikt door handhaving. Nu zet de subregio vooral in op concrete afspraken over huisvesting. Daarbij merken diverse gemeenten dat er meer bouwaanvragen worden ingediend om permanent «tijdelijke» huisvesting te mogen realiseren. De Noordkop is net gestart met handhaving en de overige subregio's Noord Kennemerland en Zaanstreek-Waterland hebben het voornemen tot integrale handhaving te komen.

In de subregio West-Friesland staan grofweg 6000 arbeidsmigranten geregistreerd in GBA/UWV. De subregio verwacht zelf dat er rond de 10.000 arbeidsmigranten aanwezig zijn. De opgave wordt deels bepaald door vervanging van niet te legaliseren panden, deels door panden die tijdelijk verhuurd worden en deels door extra uitbreiding vanwege een toename van de vraag. Er zijn de afgelopen maanden nog geen concrete projecten gerealiseerd. Wel hebben de gemeenten uit West-Friesland ruimtelijke randvoorwaarden opgenomen in hun beleid zodat projecten die ingediend worden, versneld uitgevoerd kunnen worden.

Regio Aalsmeer

1. Greenport Aalsmeer heeft inzicht in de benodigde aantallen.
2. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over een verdeling over de regio.

3. Er zijn nog geen «wie-doet-wat» afspraken gemaakt. De tweede bestuurlijke conferentie op 25 januari a.s. heeft dit als inzet.
4. Er zijn nog geen afspraken over de fasering in tijd gemaakt.

In Greenport Aalsmeer zijn ca 1700 plekken nodig. In Aalsmeer wordt ingezet op twee locaties voor ca 600 plekken totaal. Het betreft nieuwbouw. De rest van de opgave zou in de buurgemeenten gerealiseerd moeten worden. Haarlemmermeer zou ook op kantoortransformatie kunnen inzetten, maar is tot dusverre weinig actief. De overige gemeenten (Amstelveen en Uithoorn) voelen zich voornamelijk niet aangesproken om een regionaal deel op zich te nemen.

Onlangs is een ambassadeursteam gestart wat nu vooral nog verkennend en informierend bezig is. De gemeente Aalsmeer is zeer actief, wethouder neemt actief deel aan aanjaagteam. De provincie Noord-Holland is actief aan het onderzoeken welke rol zij kan vervullen.

Op 25 januari wordt een tweede regionale conferentie georganiseerd en men hoopt dan met alle Greenportgemeenten afspraken te maken over de aantallen benodigde huisvestingsplekken in de Greenport.

Regio West-Brabant

1. Een onderzoek naar de benodigde aantallen loopt nog en is begin 2013 afgerond.
2. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over een verdeling over de regio.
3. Er zijn nog geen «wie-doet-wat» afspraken gemaakt. De regio zet er op in om in mei 2013 afspraken te hebben.
4. Er zijn nog geen afspraken over de fasering in tijd gemaakt.

Er is in de regio West-Brabant regionale solidariteit aanwezig. De meeste gemeenten onderkennen de urgentie en het feit dat er sprake is van een forse opgave. Er zijn drie bestuurlijke trekkers om binnen de regio het project arbeidsmigranten op stoom te houden daarnaast is er sinds 28 september een ambassadeursteam ingesteld om de achterban enthousiast te houden en zaken in het bestaande eigen netwerk onder de aandacht te brengen.

Er loopt momenteel een onderzoek om een accuraat beeld van aantallen arbeidsmigranten per gemeente te krijgen. Parallel daaraan wordt waar mogelijk en conform regionale afspraken gewerkt aan de realisatie van huisvesting voor arbeidsmigranten:

- In Bergen op Zoom worden op termijn drie Job Lodges (leegstaande bedrijfs- of kantoorgebouwen) gerealiseerd.
- In de gemeente Halderberge wordt gewerkt aan een mogelijk project.
- In het kader van een Platform 31 experiment werken woningcorporatie Thuisvester en de gemeente Zundert gezamenlijk aan de realisatie van kleinschalige huisvesting in dorpskernen met een accent op integratie in de dorpsgemeenschap.
- In een andere Platform 31 experiment werken ZLTO en de gemeente Drimmelen samen met een drietal tuinders aan gecombineerde en kleinschalige huisvesting in het landelijk gebied. Ook werkt de gemeente aan een nieuw bestemmingsplan Buitengebied waarin (beperkte) huisvesting bij het bedrijf mogelijk wordt.

Stadsregio Rotterdam

1. Er wordt op het niveau van subregio's gewerkt aan een inzicht in de benodigde aantallen.
2. Er zijn nog geen afspraken over een evenwichtige verdeling over de regio.
3. Er zijn nog geen concrete «wie-doet-wat» afspraken.
4. Er is afgesproken de opgave in tranches op te knippen.

Binnen de Stadsregio Rotterdam zijn de EU-arbeidsmigranten vooral woonachtig in Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen, veelal geconcentreerd in een beperkt aantal zwakke wijken. Met name deze gemeenten worden dan ook geconfronteerd met de problematiek van overbewoning en overlast. De overige gemeenten binnen de Stadsregio ervaren deze problematiek niet of veel minder, terwijl ook daar arbeidsmigranten wonen en werken. In 2010/11 zijn initiatieven genomen om tot afspraken te komen maar deze hebben niet tot concrete afspraken geleid.

Rotterdam heeft op 21 november jl. een «Rotterdamse tafel» gehouden met gemeente, huisvesters en werkgevers. Er zijn nog geen concrete afspraken gemaakt, omdat partijen de opgave nog onvoldoende in beeld hadden. Partijen zijn met huiswerk uit elkaar gegaan en komen begin dit jaar weer bij elkaar. Wanneer deze partijen tot afspraken komen is betekent dit dat voor 60%-70% van de EU-arbeidsmigranten in de regio passende huisvesting zal worden gerealiseerd. De portefeuillehouder wonen van de Stadsregio Rotterdam, de heer Karsen heeft het dossier arbeidsmigranten weer terug in zijn wonen-portefeuille genomen. Er is afgesproken dat binnen de stadsregio wordt geprobeerd met de koplopers concrete slagen te maken, waarbij de subregio's met verschillende snelheden werken. Dit heeft te maken met de mate waarin gemeenten nu al bezig zijn en de mate waarin zij de problematiek ervaren. Bij de koplopers zal het dan gaan om het instellen van een subregionaal aanjaagteam, bij de achterblijvers begint het met het richten op bewustwording en het organiseren van de driehoek (gemeenten, werkgevers, huisvesters). Verder is afgesproken om voor de zomer van 2013 op regionaal niveau de opgave in beeld te hebben gebracht en deze per gemeente te hebben verdeeld. Het is de bedoeling dat aan deze verdeling afspraken worden gekoppeld voor realisatie van die opgave binnen een bepaalde termijn.

Regio Holland Rijnland

1. De regio Holland Rijnland werkt aan het in beeld brengen van de benodigde aantallen.
2. De noodzaak van (evenwichtige) verdeling over de regio wordt nader onderzocht.
3. De regio zet er op in om in april 2013 «wie-doet-wat» afspraken te maken.
4. Er is afgesproken de realisatie te faseren in de tijd, rekening houdend met ontwikkeling van de vraag; concrete invulling vindt voorjaar 2013 plaats.

De regio Holland Rijnland is later gestart, maar heeft een inhaalslag kunnen maken. Er verblijven 10.000–15.000 arbeidsmigranten in de regio. De regio werkt aan het in beeld brengen van de behoefte aan extra huisvesting. De regio is nog in overleg over de verdeling van de opgave waarbij rekening wordt gehouden met de voortschrijdende vraagontwikkeling en waarbij de afspraken jaarlijks herijkt worden. De regio maakt daarbij onderscheid naar de korte (<3 jaar) en langere (3–5 jaar) termijn. Een aantal gemeenten heeft locaties beschikbaar die deels buiten de rode contour vallen en waarvoor overleg met de provincie moet worden gevoerd. Woningcorporaties hebben nog geen concrete projecten gerealiseerd maar hebben wel de bereidheid aangegeven mee te werken. Ook zijn er particuliere huisvesters met plannen. Een ambassadeursteam bewaakt dat de gemaakte afspraken echt leiden tot concrete huisvestingsafspraken in april 2013.

Noord-Veluwe

1. Regio Noord- Veluwe heeft een eerste beeld van de aantallen arbeidsmigranten, de definitieve getallen zullen eind januari beschikbaar zijn.
2. In de eerste helft van 2013 zullen afspraken vastgelegd worden over de verdeling van de huisvestingsopgave in de regio.
3. Ook worden dan de «wie-doet-wat» afspraken gemaakt.
4. En zal een definitieve fasering in de tijd worden gemaakt.

De gemeenten op de Noord-Veluwe hebben volgens het CBS ongeveer 3000 arbeidsmigranten ingeschreven staan. Op zeer korte termijn komen de resultaten van een nader onderzoek beschikbaar, waardoor een breder beeld ontstaat over de huisvestingssituatie in de regio (voor 8 gemeenten). Kenmerkend voor de Veluwe is dat huisvesting van arbeidsmigranten veel plaatsvindt op de parken voor verblijfsrecreatie. Zo zijn er alleen al in de gemeente Putten 55 recreatieterreinen, waarvan er 10 of 15 volledig voor recreatie in gebruik. Op de anderen terreinen wordt (deels) permanent gewoond, veelal door arbeidsmigranten, maar ook door anderen, die niet in «gewone» huisvesting willen of kunnen wonen. Op een aantal parken zijn situaties bekend, waarbij arbeidsmigranten in overvolle chalets en caravans gehuisvest zijn.

De regio staat aan het begin en zet in op handhaving op de recreatieparken, onder het gelijktijdig aanbieden van alternatieve huisvesting en in sommige gevallen – daar waar het kan en wenselijk is – streeft men naar het legaliseren van de woonsituatie. De regio zet daarnaast ook in op het herbestemmen van bestaand vastgoed.

Om een waterbedeefte te voorkomen wordt gestreefd naar het ontwikkelen van alternatieve huisvesting in alle kernen. Opvallend is het grote aantal arbeidsmigranten dat weliswaar in de regio woont, maar er niet werkt.

3. Kennis- en ervaringsuitwisseling

Een goede samenwerking tussen partijen staat of valt met een goede kennisdeling en ervaringsuitwisselingen, niet alleen tussen ambtenaren, maar juist ook tussen bestuurders. Daarom is tijdens de bestuurlijke bijeenkomsten in de regio's kennisdeling een belangrijk aspect geweest. Op die manier wordt inzicht verkregen in elkaars rollen en verantwoordelijkheden en komt samenwerking tussen de verschillende partijen beter van de grond. Op ambtelijk niveau vormt het gemeentennetwerk arbeidsmigranten, waar zich inmiddels 68 gemeenten voor hebben aangemeld, een belangrijke bron van kennis- en ervaringsuitwisseling. De onderwerpen die tijdens de bijeenkomsten aan de orde komen zijn door deelnemers aangedragen.

Kennis- en ervaringsuitwisseling is ook een belangrijke doelstelling van de pilot- experimenten die door Platform 31 worden begeleid. Alle initiatiefnemers zijn gezamenlijk op excursie geweest langs een aantal goede voorbeelden van huisvesting voor arbeidsmigranten. Ook hebben alle projecten nu een adopterende partij aan hun zijde vanuit de ondertekenaars van de nationale verklaring, waardoor via meer wegen een kruisbestuiving plaatsvindt van kennis en kunde. De experimenten leveren inzichten op waarover kennisuitwisseling plaatsvindt:

- Exploitatiemodellen, financiering en exploitatietermijn: er bestaat soms een spanning tussen de gewenste flexibiliteit van uitzendorganisaties en werkgevers bij huurcontracten versus de (financiële) zekerheid voor beleggers en financiers van projecten.
- Onbekendheid met beheermodellen: beheer is een belangrijk aspect bij het succesvol realiseren van huisvesting voor arbeidsmigranten en

veel partijen zoeken nog naar goede oplossingen. Het aan de voorkant waarborgen van goed beheer kan helpen bij het wegnemen van de vrees die vaak leeft dat huisvesting tot overlast en weerstand in de lokale gemeenschap leidt. Ook is een goed functionerend beheermodel belangrijk voor de financiële haalbaarheid, de kosten en het woongenot van de bewoners.

- Draagvlak en communicatie: beide aspecten vormen een belangrijke onderdeel voor het echt kunnen realiseren van projecten. Protest en initiële weerstand van de lokale bevolking tegen initiatieven is vaak gebaseerd op stereotyperingen en op basis van te weinig informatie, waardoor projecten uiteindelijk kunnen stranden in de inspraak met bewoners.
- Onbekende wensen van de doelgroep: het is voor nieuwe woonconcepten van belang om de doelgroep scherper in beeld te krijgen en dit is tot nu toe nog onvoldoende breed onderzocht.

Mijn ambtsvoorganger heeft in het debat met Uw Kamer aangegeven dat er in 2013 een tweede ronde pilots zal komen. Mijn ministerie beraadt zich momenteel hoe die experimenten zullen worden vormgegeven.

Het in beeld brengen van de huisvestingsopgave blijkt vaak ingewikkeld voor lokale overheden. Om gemeenten te ondersteunen heeft mijn ministerie samen met de VNG en de uitzendkoepels een toolkit ontwikkeld waarin tips, rekenvoorbeelden en vuistregels gebundeld zijn om te komen tot een schatting van het aantal EU-migranten binnen de gemeente. Onderdeel van de toolkit is een analyse van het CBS over het aantal in de GBA en/of in de UWV-polisadministratie ingeschreven arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa in 167 gemeenten (de negen regio's waar de huisvesting voor EU-migranten een opgave is). Als vervolg op de toolkit verschijnt er begin 2013 ook een handreiking van de VNG «huisvestingsopgave arbeidsmigranten». Daarin wordt aangegeven op welke manieren een gemeente de huisvestingsopgave van arbeidsmigranten in kaart kan brengen en kan vertalen in een huisvestingsprogramma. De handreiking bevat veel voorbeeldmateriaal uit gemeenten. Tot slot hebben Aedes en mijn ministerie namens alle partijen een notitie opgesteld over de wettelijke mogelijkheden van corporaties bij de huisvesting van arbeidsmigranten.

4. Wet- en regelgeving

Mijn ambtsvoorganger heeft Uw Kamer toegezegd na te gaan of er nog knelpunten zijn in wet- en regelgeving. Er is de afgelopen periode op dit punt de nodige voortgang geboekt:

- Het Bouwbesluit is aangepast, waardoor de kosten van transformatie van bijvoorbeeld kantoren naar woningen vaak lager zijn.
- Bij het permanent maken van de Crisis- en Herstelwet wordt geregeld dat het bevoegd gezag onder meer de mogelijkheid heeft om de termijn van tijdelijke planologische afwijkingen te verruimen voor onbepaalde tijd (bevoegd gezag kan zelf een termijn stellen die is afgestemd op de activiteit). Bij tijdelijke afwijkingen tot een maximum van 10 jaar wordt tevens de bestemmingsplanprocedure verkort van 26 naar 8 weken. Vanwege de behandeling in de Eerste Kamer, is de wet niet in januari 2013 in werking getreden, maar gebeurt dit later dit jaar.
- Tot slot ligt in de Tweede Kamer ter behandeling een aanpassing van de Leegstandswet. De Kamer heeft reeds verslag uitgebracht. Doel van dit wetsvoorstel is ondermeer de termijn van tijdelijke verhuur te verhogen van 5 naar 10 jaar voor woningen in enkele categorieën niet-woongebouwen, waaronder kantoorgebouwen.
- Mijn departement werkt op dit moment samen met vertegenwoordigers van de G4 aan voorstellen voor aanscherping van het instrumen-

tarium om huisjesmelkers effectiever aan te kunnen pakken. Zoals mijn ambtsvoorganger heeft gemeld in de brief van 20 maart 2012 ben ik voornemens om een bestuurlijke boete en een verhuurverbod te introduceren en beheerovername te wijzigen.

Voor het overige zijn er op dit moment geen signalen dat er knelpunten in wet- en regelgeving zijn. Ik blijf echter bereid om met gemeenten of andere partijen in overleg te treden wanneer zij knelpunten in de aanpak ervaren. Zo nodig zal het Kabinet dan op basis van een inhoudelijke analyse van die knelpunten de wet- en regelgeving aanpassen.

5. Registratie

In het debat van 24 oktober 2012 is toegezegd een toelichting te geven op de registratie van niet-ingezetenen (RNI) in relatie tot de registratie van ingezetenen (GBA) en op het eerste verblijfsadres. In de bijlage wordt op deze punten nader ingegaan.

De realisatie van de inschrijfvoorzieningen voor niet-ingezetenen en alles wat nodig is om deze in gebruik te nemen, komt snel dichterbij. Op personeel, technisch en organisatorisch gebied zijn slechts een paar maanden nodig om tot operationele voorzieningen te komen. Momenteel wordt met name hard gewerkt aan het starten van de benodigde ketentesten waarin de partners, gemeenten en bestuursorganen, met elkaar de harmonieuze werking van de voorzieningen in de praktijk beproeven.

Voor de invoering van de RNI als onderdeel van de BRP is uiteraard afronding van het parlementaire proces noodzakelijk. De benodigde wetgeving is ingediend bij uw Kamer en is na schriftelijke beantwoording van uw vragen, door u aangemeld voor plenaire behandeling. Alles staat dus nu gereed voor de vervolgstappen. Ik ga er van uit dat er nog enige maanden nodig zijn voor de behandeling door de beide Kamers. Zodra de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel basisregistratie personen is afgerond, kan de RNI worden ingevoerd.

Tot slot

De regio's werken aan het maken van concrete afspraken voor de huisvesting van EU-arbeidsmigranten. Er is veel werk verzet, maar er moet nog meer werk worden gedaan om tot die afspraken te komen. In het Bestuurlijk Overleg op 4 februari 2013 zal ik alle betrokken partijen daar nadrukkelijk op aanspreken en hen nog meer in stelling brengen om hun verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk te nemen. In het voor 14 februari 2013 geplande Algemeen Overleg zal ik uw Kamer mondeling informeren over de uitkomsten van dit overleg.

De minister voor Wonen en Rijksdienst,
S.A. Blok

In het project RNI wordt de bestaande GBA uitgebreid met een nieuwe groep van personen. Daardoor ontstaat de basisregistratie personen (BRP) die zowel gegevens over ingezetenen alsook gegevens over niet-ingezetenen bevat. Het gaat hierbij om één basisregistratie. Er komt dus geen afzonderlijke basisregistratie voor niet-ingezetenen. Voor zover er over de RNI wordt gesproken, gaat het om een deel van de BRP met dezelfde voorzieningen voor de opslag, het beheer en de verstrekking van gegevens aan de bestuursorganen.

De relatie tussen de gegevens over de ingezetenen en de niet-ingezetenen is daarmee als volgt te omschrijven. De gegevens bevinden zich in een en dezelfde database («GBA-V»). Over de niet-ingezetenen worden gegevens over de naam, het geslacht, de geboorte, de nationaliteit, het verblijfsrecht en het woonadres bijgehouden. Over de ingezetenen worden diezelfde algemene gegevens bijgehouden en voorts gegevens over de ouders, de partner, de kinderen, curatele, gezag en gegevens in verband met de Kieswet en de Paspoortwet. Daarnaast worden er nog administratieve gegevens bijgehouden. De gegevensset over niet-ingezetenen is dus beperkter dan de gegevensset over ingezetenen. Voor de relatie tussen de gegevens over ingezetenen en niet-ingezetenen is het verschil in de bijhouding van de gegevens relevant. Gegevens over ingezetenen worden door de betrokkene zelf in geval van verhuizing en vestiging in Nederland aangeleverd. De overige gegevens zijn afkomstig van andere Nederlandse bestuursorganen, in het bijzonder de ambtenaar van de burgerlijke stand maar ook bijvoorbeeld het curatelenregister, rechtelijke uitspraken en dergelijke. Voor de niet-ingezetene zijn de gegevens initieel afkomstig van de inschrijffvoorzieningen waarvan er achttien in Nederlandse gemeenten zijn voorzien terwijl de actualisatie van deze gegevens verzorgd wordt door een aantal aangewezen bestuursorganen, met name de Belastingdienst, de SVB, het UWV, het CvZ en de IND. Deze kunnen bij contacten met de niet-ingezetenen bij de uitoefening van hun taak wijzigingen in de gegevens registreren en deze worden doorgegeven aan de basisregistratie.

Niet-ingezetenen verblijven naar hun aard relatief kortdurend in Nederland. Wanneer de verwachting is dat zij langer dan vier maanden in Nederland zullen verblijven, dienen zij zich als ingezetene in de basisregistratie in te schrijven. In het andere geval kunnen zij zich als niet-ingezetene laten inschrijven. Bij vertrek uit Nederland van een ingezetene – emigratie – wordt de ingezetene een niet-ingezetene. Bij vertrek van een niet-ingezetene uit Nederland gebeurt er niets. De niet-ingezetene blijft een niet-ingezetene. De gegevens over de niet-ingezetene blijven in de basisregistratie bewaard, net zoals dat het geval is voor de gegevens over de ingezetenen.

Voor wat betreft het woonadres worden ingezetenen en niet-ingezetenen op gelijke wijze behandeld. In beide gevallen wordt dit woonadres vastgelegd, dat is dus het adres waar betrokkene woont. In de praktijk komt dit voor de meeste niet-ingezetene erop neer dat het adres in het land waar hij ingezetene van is, wordt vastgelegd. Het gaat dan om een buitenlands adres.

De basisregistratie bevat geen gegeven «verblijfsadres in Nederland». Dit gegeven «verblijfsadres in Nederland» wordt niet toegevoegd aan de gegevensset van de basisregistratie. Het is immers niet de bedoeling om in de gegevensset van de basisregistratie onderscheid aan te brengen langs lijnen die niet uit die registratie blijken, zoals een verschillende gegevensset voor arbeidsmigranten of scholieren en dergelijke. Bij het

toevoegen van gegevens aan de gegevensset van de basisregistratie past terughoudendheid. Zonder die terughoudendheid dreigt de complexiteit van de registratie zodanig te «groeien» dat beheersbaarheid en kwaliteit onvoldoende verzekerd zijn. Bij een beslissing over het toevoegen van een gegeven aan de gegevensset moeten aspecten van uitvoerbaarheid, doeltreffendheid, doelmatigheid en bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de overwegingen worden betrokken. Zowel onder de huidige Wet GBA als onder het wetsvoorstel voor de basisregistratie personen wordt geen verblijfadres van een ingezetene opgenomen. Als de betrokkene bijvoorbeeld vanwege werk of vakantie niet op zijn woonadres, maar elders in Nederland verblijft, wordt dat adres niet vastgelegd. Het contact met de overheid verloopt via een direct contact (de betrokkene meldt zich telefonisch, elektronisch of in persoon bij een overheidsorgaan) of via zijn woonadres (de betrokkene krijgt post van de overheid thuis).

Het bijhouden van het werk- of vakantieadres zou aanzienlijke inspanningen met zich brengen. Het is onwenselijk om overheidsorganen te belasten met het bijhouden van de gangen van de betrokkene om dit verblijfsgegeven up-to-date te houden. Een aangifteplicht voor de burger zou, naast een extra last voor de betrokkene, ook van de overheid veel vragen in het kader van de handhaving. Het blijkt in de praktijk al een opgave om het woonadres op orde te houden, terwijl dat toch veel minder «vluchtig» is dan het verblijfadres. Deze aspecten inzake uitvoerbaarheid, doeltreffendheid en bescherming van de persoonlijke levenssfeer moeten afgezet worden tegen het nut van de registratie. Omdat zoals geschetst het contact tussen burger en overheid op andere wijze plaats kan vinden, is het per saldo ook ondoelmatig om tot bijhouding van het verblijfsgegeven over te gaan.

De overeenkomstige overwegingen ten aanzien van niet-ingezetenen leiden tot een zelfde conclusie. Een niet-ingezetene zal of niet of slechts kort in Nederland verblijven. Immers bij langer verblijf (kort gezegd vanaf vier maanden) dient de betrokkene als ingezetene met een actueel adres in de basisregistratie te worden opgenomen. Het verblijf in Nederland van de betrokkene heeft vaak een nog vluchtiger karakter dan het verblijf van ingezetenen. De grensarbeider of grensscholar is bijvoorbeeld in het weekend op zijn woonadres in België, werkt gedurende de werkdagen in Eindhoven en slaapt in Veldhoven. De seizoensarbeider heeft een maand werk in Limburg en vervolgens een maand in het Westland. Ook bij deze personen zal het contact tussen burger en overheid in het algemeen op de hierboven omschreven wijzen kunnen verlopen, via direct contact of via het woonadres.

Er wordt voor enkele specifieke gevallen onderzocht of het vastleggen van het eerste verblijfadres bij binnenkomst van een niet-ingezetene in Nederland wenselijk kan zijn voor bepaalde overheidsorganen. Het eerste verblijfsadres geeft inzicht in het aantal niet-ingezetenen die in een gemeente verblijven. Door gemeenten kan het eerste verblijfsadres worden gebruikt voor bijvoorbeeld controle op overbewoning of gemeentelijke belastingen. Het kan ook voorkomen dat niet-ingezetenen toch langer in Nederland blijven wonen en werken, en eigenlijk als ingezetene in het GBA moeten worden ingeschreven. Als dit blijkt kunnen gemeenten de persoon in kwestie proberen te contacteren en zo de kwaliteit van de GBA hoog houden. De inschrijffoorzieningen voor niet-ingezetenen kunnen in dat verband mogelijk een ondersteunende rol vervullen. Nagegaan wordt op welke wijze het contactmoment dat een niet-ingezetene heeft bij inschrijving in de basisregistratie benut kan worden om het eerste verblijfsadres vast te leggen en vervolgens ter beschikking te stellen van die overheidsorganen die aan dit gegeven

behoefte hebben. De impactanalyse hiernaar is inmiddels afgerond. Er wordt nu gewerkt aan een pilot in een aantal gemeenten. Het onderzoek is dus niet gericht op het toevoegen van het verblijfadres als algemeen gegeven in de basisregistratie. Een dergelijke toevoeging is onwenselijk, gelet op de eerder genoemde overwegingen.